

Laat ik gelijk één punt helder maken. Het roekeloos leegvegen van hele landbouwgebieden is voor het CDA onbespreekbaar. Dat is geen doelstelling van het beleid en geen haalbare oplossing voor het stikstofvraagstuk.

Ik woon in een boerendorp en zie elke dag hoe intensief de landbouw is verbonden met die plattelandsgemeenschap. Het gaat over hun werk, het dorp, een vitaal verenigingsleven en hun zorg voor het landschap.

Maar nog meer gaat het over hun mensen, over boerenfamiliebedrijven die generatieslang worden doorgegeven. Wij hebben het niet over een inflatiecijfer dat omhoog of omlaag moet, maar over het leven en de toekomst van mensen! Deze transitie gaat verder dan alleen het belang van boeren, het platteland maar ook over de zorg voor de schepping en de verantwoording die we hebben voor de generaties na ons. Als wij deze transitie tot een succes willen maken, moeten wij als politiek – van links tot rechts - naast deze boeren gaan staan in plaats van tegenover hen!

Daarin kent dit debat een valse start. Omdat de plannen voor al die boerengezinnen niet hebben geleid tot duidelijkheid, maar tot boosheid en grote onzekerheid. Omdat zelfs de welwillende provincies nu al dreigen af te haken.

Ik heb me gestoord aan collega's die feitenvrije wetenschapsontkenning voordoen als inhoudelijke kritiek op het beleid. Ik heb me gestoord aan ongehoorde vergelijkingen met de holocaust die elk debat op voorhand onmogelijk maken. Maar evengoed heb ik me gestoord aan collega's die terechte zorgen van de provincies afdoen als 'gepruttel'. Al deze bijdragen missen het respect en de zorgvuldigheid, waarmee wij in dit huis over de toekomst van deze mensen behoren te spreken.

Voorzitter,

Dan de voorstellen. Veel van de boosheid in het land gaat over het 'kaartje'.

Ik weet dat de doelstellingen richtinggevend zijn, maar toch roept het kaartje meer twijfels en vragen op dan dat het antwoorden biedt.

- Neem de Oeffelter Meent in Brabant; een gebied dat 100% onder de KDW zit, terwijl het toch een reductie van 95% krijgt opgelegd.
- De Utrechtse heuvelrug is geen Natura2000 gebied, maar staat toch op de kaart voor 95% reductie.
- Zeeland staat op de kaart voor 12% reductie. Toch zou het opkopen van alle boeren slechts een emissiereductie van 2% opleveren.
- Ik was in de Peel. Als je daar in een straal van 10 km rond de Peel alles opkoopt kom je tot een reductie van 25%. Dat is volgens het kaartje 70% te weinig.
- Daarbij zijn de gegevens uit 2018, ik neem aan dat de stikstofreductie en natuurherstel wat sinds tijd is gerealiseerd van de opgaven mag worden afgetrokken?

Graag een reactie van de minister.

Voorzitter,

Voor de CDA fractie staat de hoofddoelstelling van 50% stikstofreductie niet ter discussie. Het stikstofvraagstuk is complex en vraagt niet om makkelijke antwoorden. Daarvoor hebben wij ook het coalitieakkoord getekend.

Onze zorgen – en die van velen boeren in het land - betreffen de uitvoering en daarom vragen wij op 7 punten om aanpassing, bijsturing of volstrekte helderheid van de intenties van de minister.

1. In de eerste plaats willen wij een duidelijk perspectief voor de PAS melders. Hierover staat nauwelijks iets in de brief. Waarom is dat en wanneer komt de minister met een goede regeling? Overijssel wordt nu gedwongen tot handhaving.
2. In de tweede plaats willen wij duidelijkheid over de vrijheid voor provincies. Als de uitvoering bij hun ligt, neem ik aan dat zij de vrijheid hebben om hun eigen plan te trekken, zolang de optelsom van de opgaven klopt. Graag een reactie.
3. Punt 3. Als wij spreken van een valse start, geldt dat ook het ontbreken van de opgaven voor de andere sectoren als luchtvaart, de scheepvaart en de industrie. Waarom is niet gekozen om een integraal plan neer te leggen, zodat voor alles en iedereen duidelijk was wie wat gaat leveren? Daarbij zijn er ook fabrieken die ammoniak uitstoten. Veel boeren hebben nu terecht het gevoel van grote onrechtvaardigheid. Begrijpt de minister dat en wanneer komt de minister met deze plannen?
4. Als vierde, de KDW. Voor sommige regio's is deze gewoon onhaalbaar, denk aan de kust en grensstreken. In die gevallen moet het mogelijk zijn om met een degelijke onderbouwing van de ecologische autoriteit af te wijken. Dit is voor mijn fractie een heikel punt, en voor veel regio's precies het verschil tussen een pittige of onmogelijke opgave. Hier hebben wij als CDA in april nog een motie over ingediend die kamerbreed is aangenomen. Graag een helder antwoord van de minister.
5. Punt 5. Om het voor de kijkers naar dit debat simpel te houden, is het goed te weten dat een boer op meerdere manieren stikstof kan reduceren: door te innoveren, te extensiveren, door managementmaatregelen, te verplaatsen of door te stoppen. Waarom wordt dan in de brief alleen de stoppersregeling uitgewerkt en waar zijn de meest aantrekkelijke regelingen voor de drie andere opties? Als we boeren willen meekrijgen, moeten we met ze meedenken. Leg ze de keuzes voor in een routekaart, waarin verschillende scenario's staan uitgewerkt.
6. De zesde zorg van de CDA-fractie betreft de sociaaleconomische impact van de plannen. Wij willen een duidelijke toezegging dat de stikstofdoelen niet een-op-een worden vertaald in vee reductie, maar dat we ook kijken naar de impact in elke regio. De vogel en habitatrichtlijn, waar het ooit om begonnen is, maakt hier ook ruimte voor en ook hiervoor ligt een aangenomen motie van mijn hand. Graag een reactie

van de minister.

7. Tenslotte, de toekomst. Het perspectief dat de boeren wordt geboden steekt mager af tegen de maatregelen uit de stikstofbrief. De worst die wordt voorgehouden is een klein worstje met nog weinig smaak. Terwijl juist een duurzaam perspectief op een eerlijke boterham en een gezonde toekomst boeren echt kan motiveren om deze volgende stap te zetten.

De minister van landbouw heeft het mandaat en de middelen om nu eens echt op te komen voor de boeren.

Wacht daar niet mee en trek ze over de streep!

Ik rond af, voorzitter. Oud-minister Jan de Koning, was een encyclopedie vol boerenwijsheden. Hij wist dat je een plant niet harder kunt laten groeien door aan de bladeren te trekken. Dat geldt ook hier. Maar hij wist ook dat als iets niet kan zoals het moet, het dan maar moet zoals het kan. In die gedachte roep ik beide ministers op niet IJzeren-Heinig vast te houden aan hoe het in hun ogen moet, maar om met de boeren, de provincies te kijken hoe het kan! Maak een nieuwe start, samen aan tafel, omdat samenwerking de enige weg is die leidt naar een oplossing.